

ОРГАНІЗАЦІЯ, ПРОВЕДЕННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ВІДКРИТОГО ЗАНЯТТЯ

Відкриті заняття та виховні заходи – одна з важливих форм організації методичної роботи в цикловій комісії.

Відкрите заняття на відміну від звичайних – **спеціально підготовлена форма організації методичної роботи**, в той же час на таких заняттях протікає реальний навчальний процес. На відкритому занятті **викладач демонструє колегам свій позитивний або інноваційний досвід, реалізацію методичної ідеї, застосування методичного прийому чи методу навчання**. У цьому сенсі відкрите заняття – засіб поширення інноваційного досвіду.

Відкрите заняття має методичну мету. Наприклад

- *Ознайомлення педагогів з методикою розвитку в студентів навичок вирішення навчальних завдань;*
- *показати відвідувачам заняття методику організації навчальної діяльності в групах;*
- *продемонструвати використання персонального комп'ютера у вирішенні практичних завдань;*
- *ознайомити з методами організації самостійної роботи студентів;*
- *демонстрація методів активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях у процесі роботи з наочними посібниками та дидактичним матеріалом;*
- *використання групової роботи учнів у процесі вивчення нового матеріалу чи оцінювання навчальних досягнень учнів;* тощо.

До підготовки та проведення відкритих занять пред'являється ряд вимог.

Відкриті заняття проводять педагоги, які мають високий рівень науково-методичної підготовки та забезпечують високу ефективність навчально-виховного процесу. Заняття педагога, працюючого по-старому, не може бути джерелом інноваційного досвіду.

Також відкриті (показові) заняття проводять викладачі, які готуються до підвищення чи підтвердження своєї кваліфікаційної категорії.

Молоді педагоги, що мають менше трьох років педагогічного стажу не проводять відкриті заняття. Молоді викладачі можуть тільки відвідувати відкриті заняття, що є джерелом інноваційного досвіду.

Тільки за умови, якщо молодий викладач йде на позачергову атестацію, він проводить відкрите заняття, щоб продемонструвати свій методичний рівень для підвищення кваліфікаційної категорії

Відкриті заняття (з метою демонстрації передового досвіду) присвячуються лише актуальним проблемам методичної науки. Показ занять, в яких реалізується поширена на практиці методика, не сприяє професійному зростанню інших викладачів. *(Зазначимо, що в методичній роботі з молодими*

педагогами це обмеження не завжди потрібно враховувати, оскільки для них і традиційні, загальновідомі методики являють певний інтерес) Відкрите заняття обов'язково має містити новизну. Новизна може стосуватися змісту навчального матеріалу або методики його вивчення. Заняття як форма організації навчального процесу теж може містити нове, наприклад, особливу структуру. Пропоноване для спостереження колег може бути новим для науки, регіону або навчального закладу. Але в будь-якому разі відкрите заняття має містити щось нове для менш досвідчених колег, які його відвідали.

Відкрите заняття показує рішення методичної проблеми, над якою працює викладач. Його індивідуальна проблема повинна бути пов'язана з загальною методичною проблемою навчального закладу. Це показник реалізації системного підходу до організації методичної роботи.

Відкрите заняття має показати переваги та високу ефективність новації. Тому викладач, який показує відкрите заняття, вибирає тему, зміст якої дозволяє це зробити. Наприклад, методична мета відкритого заняття – «Методика організації вивчення теоретичних (узагальнених) знань» - викладач вибирає тему, яка містить теоретичний матеріал.

При проведенні відкритого заняття **дотримуються всі вимоги до навчально-виховного процесу**. Заняття має проводитись у звичайних умовах, з звичаєною тривалістю. Створення особливих умов для відкритих занять, по-перше, **порушує усталений режим навчально-виховної роботи**, по-друге, **ідеалізовані умови ставлять під сумнів тиражовану новацію**.

Відкрите заняття не має завдавати шкоди системі знань, умінь і навичок студентів. Студенти повинні отримати стільки знань, скільки вони засвоїли б на звичайному занятті. Також неприпустимо пояснення лише тієї частини теми, яка дозволяє найбільш яскраво демонструвати новий методичний прийом, залишаючи на самостійне вивчення, що залишилося. Для відвідувачів обов'язково готується робоче місце. Місця повинні розташовуватися за спиною студентів, щоб відвідувачі не відволікали їх увагу. Не можна садити відвідувача поруч з студентами; студент, що сидить за однією партою зі стороннім, навряд чи зможе сконцентрувати увагу на змісті навчального матеріалу.

Число відвідувачів на відкритих заняттях не може бути безмежним, оптимально до 5 осіб. Відзначимо, що відвідування заняття хоча б однією сторонньою людиною створює дискомфорт і для викладача, і для студентів, у зв'язку з чим в даний час широко практикується вивчення досвіду педагогів за відеозаписами занять.

Відкриті заняття та їх зміст не мають суперечити навчальним програмам. Не можна непомірно розширювати зміст навчального матеріалу, щоб показати нову методику, неприпустима організація вивчення проблем, які не включені в програму. Не рекомендується також збільшувати час, відведений на вивчення тем.

Неприпустима «репетиція» відкритого заняття з одним і тим же класом. Ця вимога інколи порушується: педагоги попередньо готують студентів до заняття, «програють» його і так далі, називаючи все це підготовкою відкритого заняття. Відзначимо, що тут мова йде не про заняття, до яких студенти повинні підготувати повідомлення, доповіді, творчі роботи тощо

Рекомендується повідомити студентам про проведення відкритого заняття (найменше, напередодні). Це підготує студентів до ситуації, коли на занятті будуть сидіти відвідувачі.

Відкриті заняття проводяться відповідно до плану методичної роботи коледжу, а також у зв'язку з вивченням педагогічного досвіду викладача у міжтестастійний період.. Викладачі повинні мати у своєму розпорядженні достатній час для його підготовки. Не можна проводити в одній групі в один день кілька відкритих занять. Це пояснюється великим психологічним навантаженням, яке відчують і студенти, і викладачі.

Дотримання вимог до підготовки і планування відкритих занять входить у функціональні обов'язки голови циклової комісії, до якої входить викладач відповідно до наказу директора.

Методичне забезпечення відкритого заняття

Повний комплект документів, що визначають методичне забезпечення заняття, включає такі документи (можуть доповнюватися залежно від типу навчального заняття):

- навчальний журнал групи; робоча навчальна програма;
- методична розробка або рекомендації із проведення відкритого заняття (для викладача – спеціаліста це може бути план навчального заняття та конспект лекції, якщо це лекційне заняття);
- комплект матеріалів про всілякі види оцінювальної діяльності;
- дидактичний, роздавальний матеріал тощо;
- завдання для самостійної роботи студентів;
- комплект медіаматеріалів, презентацій тощо;
- варіанти завдань або запитань для організації домашнього завдання.

До відкритого заняття необхідно скласти **план проведення заняття** з чітким і розумним розподілом часу заняття та вказівками, що і як повинні робити викладач та студенти (рекомендується скласти декілька екземплярів для запрошених на відкрите заняття). План заняття повинен відобразити всі основні його етапи, домінуючі види діяльності, як студентів, так і викладача, види та форми організації роботи, види вправ.

Згодом план заняття повинен стати опорою для самоаналізу й аналізу проведеного заняття.

Відкрите заняття є демонстрацією досвіду роботи викладача над особистою педагогічною темою або проблемою, тому наявність поставленої

методичної мети заняття відповідно педагогічній темі, що опрацьовується, є бажаною. Таким чином, методична мета стає домінантою заняття, його методичним стрижнем.

Методична розробка або методичні рекомендації до відкритого заняття повинні відображати питання організації та конкретизацію методики навчально-виховного процесу на занятті. Педагог, який готує відкрите заняття, розглядає в методичній розробці цілісний навчально-виховний процес на занятті у світлі тих педагогічних завдань, які покладені в основу заняття. Методи та засоби, що використовуються вчителем, взаємодія педагога з студентами, способи організації їх навчальної діяльності мусять допомогти іншим педагогам критично оцінити всю систему роботи викладача, що була продемонстрована на занятті та викликали бажання її удосконалення.

Структура методичної розробки повинна містити;

- передмову,
- план заняття,
- детальний конспект (сценарій) заняття,
- зразки дидактичного матеріалу,
- список літератури, що використана тощо.

В передмові необхідно викласти значення та роль відкритого заняття, педагогічні цілі, завдання, що стоять перед викладачем, очікувані результати.

Особливу увагу в анотації слід приділити педагогічній технології чи методиці, за якою проводиться відкрите заняття.

Методична розробка може доповнюватись і частково перероблятись після проведення відкритого заняття, щоби все цінне, що отримане у процесі проведення відкритого заняття, знайшло в ній віддзеркалення і могло використовуватись іншими викладачами.

Підготовлена й оформлена методична розробка після розгляду та затвердження на засіданні циклової комісії та затвердження заступником директора з НВР здається в методичний кабінет.

Методична розробка може бути:

- серії занять;
- теми програми;
- авторської методики викладання предмета;
- нових форм, методів або засобів навчання і виховання;
- методичні розробки, пов'язані зі зміною матеріально-технічних умов викладання предмета.

Зразок оформлення титульної сторінки
(оформлюється на одному аркуші з двох сторін)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП ЛЬВІВСЬКИЙ КОЛЕДЖ «ІНФОКОМУНІКАЦІЇ»
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

відкритого заняття

**«О. ДОВЖЕНКО. КІНОПОВІСТЬ «ЗАЧАРОВАНА ДЕСНА».
АВТОБІОГРАФІЧНИЙ ХАРАКТЕР ТВОРУ. ОБРАЗ ОПОВІДАЧА»**

Навчальна дисципліна «Українська література»

Спеціальність: 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа»

Освітньо-кваліфікаційний рівень: молодший спеціаліст

Методичну розробку відкритого заняття на тему: «О. Довженко. Кіноповість «Зачарована Десна». Автобіографічний характер твору. Образ оповідача» з дисципліни «Українська література» підготувала Кіндрат М.М. – викладач, спеціаліст ВСП Львівського коледжу «Інфокомунікації» Національного університету «Львівська політехніка» – 2020.

Методична розробка призначена для викладачів та студентів коледжів.

В розробці викладено методику проведення практичного заняття, спрямованого на розвиток та удосконалення словесних (розповідь, евристична бесіда), наочних (демонстрація презентації, роздаткових матеріалів) та практичних (мислительська діяльність, пошук нової інформації) методів навчання з урахуванням вікових і психологічних можливостей студентів 1 курсу відповідно до навчальної програми на тему: «О. Довженко. Кіноповість «Зачарована Десна».

Розглянуто та схвалено на засіданні циклової комісії діловодства та інформаційно-комунікаційних технологій

Протокол №
Голова ЦК

Л.К. Стечкевич

ПЕРЕДМОВА

Одним з головних завдань навчального процесу у вищій школі є формування та розвиток у студентів дослідницьких умінь і навичок. Дослідницькі уміння та навички, як базові у підготовці фахівця, виявляють провідні характеристики процесу його професійного становлення, відображають універсальність його зв'язків з навколишнім світом, ініціюють здібності до творчої самореалізації, визначають ефективність пізнавальної діяльності, сприяють перенесенню знань, умінь і навичок дослідницької діяльності в будь-яку галузь пізнавальної і практичної діяльності.

У цій методичній розробці подано методику проведення практичного заняття з української літератури, яке передбачає вміння засвоїти новий матеріал, формувати та виражати власні думки, вміння шукати відмінність між героями кіноповісті та потрібну інформацію в роздаткових матеріалах.

У розробці детально подано, які методи заняття необхідно провести в підготовчій частині заняття. Для відповідної актуалізації опорних знань варто повторити тему минулого заняття. У вступній бесіді про кіноповість доречно проводити словникову роботу: вивчення літературознавчих термінів до поданої теми. Особлива ж увага надається формам і методам організації студентів на належному рівні, які сприяють розвитку в студентів таких якостей як влстуденти сть висловлення, формування мислительської діяльності, формування пошукової діяльності, формування наочності. Заняття з української літератури сприяє вихованню моральних якостей студентів: поваги до батьків, любові до землі та рідного краю.

Методичне оформлення лекційного заняття

Дисципліна: Українська література

Тема заняття: «О. Довженко. Кіноповість «Зачарована Десна». Автобіографічний характер твору. Образ оповідача»

Тип заняття: лекційне заняття

Вид заняття: лекція засвоєння нових знань

Форма проведення: лекція з елементами евристичної бесіди; випереджувальне завдання, робота з текстом, обговорення та перегляд відеоролика, презентація, повідомлення студентів.

Мета заняття:

методична: застосування активних методів навчання та випереджувальних завдань на занятті з літератури

навчальна: ознайомити студентів із темою та змістом кіноповісті; навчити студентів розуміти і розрізняти зміст понять «повість» та «кіноповість»; дати характеристику образам-персонажам, попрацювати над художніми особливостями; вивчити основні ознаки кіноповісті;

розвиваюча:

- сприяти розвитку активізації мислительської діяльності студентів, зокрема, критичного та аналітичного мислення; розвивати навички усного та писемного мовлення.

виховна:

- виховувати любов до природи та землі, повагу до батьків.

Методи: лекція, евристична бесіда, робота в парах, перевірка випереджувальних завдань, презентація мультимедійного проекту

Міжпредметні зв'язки: українська мова, історія України.

Методичне забезпечення заняття: портрет О. Довженка, роздаткові матеріали, презентація проекту.

Література:

Зміст заняття

1. Організаційна частина

1.1. Вітання.

1.2. Перевірка наявності студентів, готовності аудиторії до заняття.

2. Ознайомлення студентів з темою, навчальними цілями, планом заняття.

3. Мотивація діяльності студентів

Викладач в цій частині заняття знаходить аргументи і факти, переконання, які сприятимуть зацікавленості до змісту навчального матеріалу та викличуть бажання це вивчити й знати.

4. Актуалізація опорних знань студентів.

В цій частині заняття викладач дає можливість відновити уже отримані знання, які сприятимуть глибшому й кращому засвоєнню нових знань або умінь та навичок. Це може бути навчальний матеріал з попереднього заняття чи раніше вивченої теми, чи навіть з іншої навчальної дисципліни, зміст якої є дотичним до змісту даного заняття.

(можливі методи: фронтальне опитування, робота з тестами, бесіда, «мозковий штурм», словникова робота (терміни до теми) тощо.

5 Вивчення нового матеріалу

Бажано, щоб усі форми і методи вивчення були виділенні викладачем. Наприклад,

5.1 Вступне слово викладача (оглядова мінілекція)

5.2 Робота над термінами до теми.

5.3 Випереджувальне завдання.

5.4 Робота над текстом твору.

5.5 Робота в парах.

5.6 Аналіз образів твору шляхом евристичної бесіди.

6. Закріплення вивченого матеріалу

7. Підведення підсумків заняття

7.1 Аналіз роботи студентів на занятті.

Бажано звернути увагу на те, які ставились завдання на початку заняття та чи всі вони були виконанні чи розв'язанні, щоб зробити висновок, що мети на занятті досягнуто.

7.2 Оголошення та мотивація оцінок студентам.

8 Домашнє завдання

Методичне оформлення семінарського заняття

Семінарське заняття – форма навчального заняття, на якому викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів на підставі індивідуально виконаних завдань (рефератів).

У педагогічній практиці виділяють такі **типи семінарських занять:**

- семінар із використанням евристичної бесіди,
- семінар-диспут,
- семінар із виступами студентів,
- міждисциплінарний семінар,
- комбіноване семінарське заняття,
- семінар-практикум:

Структура семінарського заняття

Тема:

Мета:

методична:

навчальна:

розвиваюча:

виховна:

Вид заняття:

Тип:

Методи та форми :

Міжпредметні зв'язки:

Методичне забезпечення заняття:

Література:

Хід заняття:

1 Організаційний момент

2 Вступ

2.1 Актуалізація опорних знань студентів

2.2 Мотивація пізнавальної діяльності студентів

2.3 Повідомлення теми семінару:

План

1.

2.

3.

3 Основна частина.

Обговорення питань, винесених на семінар (попередньо обговорюються відповідно до плану)

4 Підведення підсумків семінару

Викладач спільно зі студентами робить загальні висновки, аналізує виступи студентів, оцінює їх.

5 Повідомлення теми наступного семінару, плану, рекомендованої літератури

Найцікавішим буде той семінар, який ставитиме перед студентами певну проблему і носитиме дискусійний характер.

Головна мета семінарського заняття полягає не в механічному повторенні теоретичного курсу (змісту лекцій), а в напруженій роботі думки, високій пізнавальній активності, виробленні практичних навичок застосування матеріалу.

ВАРІАНТИ ФОРМУЛЮВАННЯ ТРИЄДИНОЇ МЕТИ ЗАНЯТТЯ. НА ДОПОМОГУ ВИКЛАДАЧЕВІ

Триєдина мета заняття має три складові:

- навчальна;
- розвиваюча;
- виховна.

Навчальна мета передбачає формування нових понять, системи наукових знань, системи знань у професійній галузі; формування способів виконання виробничих операцій, розвиток практичних умінь і навичок (більш детально зміст навчальної мети висвітлюється у пояснювальних записках до навчальних програм з предметів і професій, у вимогах до знань і вмінь студентів наприкінці кожної теми (що студенти повинні знати і вміти).

Зміст навчальної мети у переважній більшості має свої часові та інформаційні межі.

Формулювання навчальної мети можна починати такими словами /словосполученнями:

- сформулювати на занятті поняття про...;
- пояснити (розкрити) сутність / принципи / особливості явища / поняття / виробничого процесу / виробничої технології (вказати якої);
- забезпечити засвоєння студентами інформації про...;
- навчити студентів новому способу виконання виробничих операцій (вказати яких);
- надолужити прогалини у знаннях з теми «...»;
- узагальнити й систематизувати знання про...;
- відпрацювати навички ...;
- закріпити способи виконання...;
- сформулювати в студентів уявлення про...;
- навчити студентів виконувати (назва виробничої операції) за зразком;
- навчити студентів виконувати (назва виробничої операції) в нестандартних (у дещо змінених) умовах;
- показати взаємозв'язок і взаємообумовленість явищ / процесів / виробничих технологій / етапів виробничого процесу тощо;
- формувати в студентів уміння аналізувати факти / принципи побудови чогось (вказати) / склад рецептури / технологію виконання виробничих операцій і давати їм аргументовану оцінку (наукову / технічну / технологічну / естетичну і т.п.);
- формувати в студентів уміння активно й послідовно відстоювати власну точку зору, уміння знаходити переконливі аргументи для її доведення ;
- навчити студентів самостійно розбиратись в особливостях / закономірностях /слабких і сильних сторонах явища / процесу / обладнання тощо і робити відповідні висновки;

Сутність розвиваючої мети полягає в розвитку психологічних якостей студента, його інтелекту, волі й самостійності. Зміст розвиваючої мети не має

часових та інформаційних меж: розумові чи особистісні якості людини можна розвивати до безкінечності, постійно їх удосконалювати, підтримувати, поновлювати.

Формулювання розвиваючої мети:

- розвивати світогляд;
- розвивати навички усного та писемного мовлення;
- розвивати пам'ять;
- розвивати критичне мислення;
- розвивати навички групової самоорганізації;
- розвивати навички індивідуальної самоорганізації;
- розвивати вміння вести діалог;
- розвивати увагу;
- розвивати естетичні уявлення і художній смак;
- розвивати логічне мислення;
- розвивати творче мислення;
- розвивати вміння чітко формулювати свої думки;
- розвивати творчі здібності;
- розвивати вміння правильно узагальнювати інформацію та робити

висновки;

- розвивати вміння виділяти головні якості явищ / процесів / технологій (вказати чого саме);
- розвивати вміння порівнювати, узагальнювати, аналізувати;
- розвивати вміння складати план і користуватись ним;
- розвивати вміння співставляти факти й події / особливості різних чи подібних виробничих технологій / пристроїв / рецептів тощо;
- розвивати спостережливість;
- розвивати вміння концентрувати увагу на виконанні завдання;
- розвивати вміння володіти собою;
- розвивати творчий підхід до вирішення різноманітних задач (вказати яких саме);
- розвивати вміння самоаналізу;
- розвивати конструкторські й технічні здібності;
- розвивати технологічне мислення та професійну інтуїцію;
- розвивати вміння швидко й точно реагувати на нову непередбачувану виробничу ситуацію та знаходити нестандартні рішення.

Із запропонованих варіантів розвиваючої мети для одного заняття доцільно обрати від однієї до трьох позицій (наприклад, розвивати пам'ять і увагу).

Сутність виховної мети полягає у вихованні кращих якостей в людині (кожна людина одночасно є особистістю, невід'ємною частиною власної родини, другом/товаришем, професіоналом і громадянином). Виховна мета не обмежується часовими межами (не можна, наприклад, за одне заняття виховати в студентах патріотизм чи якусь іншу рису характеру).

Приклади формулювання виховної мети:

- виховувати повагу до Батьківщини, до свого народу;
- виховувати активну життєву позицію, чесність, порядність, людяність;
- виховувати в студентах засобами заняття впевненість у своїх силах;
- виховання прагнення до прекрасного;
- підштовхнути студентів до висновку про самоцінність людських якостей (людину перш за все прикрашає доброта, порядність, мужність, цілеспрямованість, а не дорогі гаджети, придбані за кошти батьків);
- виховувати почуття гуманізму, колективізму, поваги до старших;
- виховувати прагнення / готовність допомогти іншим у скрутній ситуації;
- виховувати тактовність;
- виховувати відчуття субординації;
- виховувати чуйність;
- виховувати негативне ставлення до алкоголю, наркоманії та інших шкідливих звичок;
- виховувати прагнення до фізичного здоров'я, до здорового способу життя;
- виховувати відповідальність за доручену справу;
- виховувати виконавську дисципліну, акуратність, охайність;
- виховувати добросовісність, почуття власної гідності;
- виховувати почуття поваги до інших, самоповагу;
- виховувати гарні манери;
- виховувати вміння керувати власними емоціями;
- виховувати позитивне ставлення до себе, до оточуючих, до життя в цілому;
- виховувати повагу до обраної професії, гордість за обрану справу;
- виховувати повагу до обраного навчального закладу;
- виховувати прагнення до самовдосконалення та саморозвитку;
- виховувати почуття професійної гідності, гордості за якісно виконане завдання.

